

Образованието по изкуствата и Университетът

Виолета Дечева

Проф. Виолета Дечева и проф. Михаил Неделчев

Образованието, университетът, изкуствата се обединяват най-често при говоренето за тях от констатациите, че са в криза. Дали кризата обаче не е модусът на здравословното им развитие?

Можем много да говорим в университета за онова, за което в обществото ни много се мълчи – за образованието по изкуствата. Можем и заедно с това реално да правим това образование. Кой, ако не ние? Университетът е общество, напомня проф. Богданов многократно значението на *universitas* в книгата си *Университетът – особен свят на свобода*. Същественото в този свят на свобода е това, че е *особен*, доколкото той има своя уредба, но и сам урежда, може да поражда нов ред. Така че университетската общност има важна роля и за запазването и предаването на знанието, за промяната в принципите на образование и формирането на образци за поведение по отношение значимостта на изкуствата в обществото. Особено Нов български университет има тази роля, защото е единственият университет, който интегрира изкуствата в университетското образование. Той не само „пази“ знанието по изкуствата в една до голяма степен резистентна към изкуствата среда, в една среда, в която компасът е с развален стрелка, а критериите са объркани, но и ги поставя във философията на своето образование. Образованието по изкуства съпътства останалите специалности.

Отношенията между процесите на промяна в обществото в полето на изкуствата и университета имат много валенции. Тук поради краткото време, с което разполагам, ще отделя един проблем, който ми се стъва сериозен, като говорим за образованието по изкуствата. Става дума за начина, по който университетът реагира на процесите на дълбинно изменение както в разбирането за изкуствата и техните функции, така и в отделните полета на всяко изкуство. Двете нежни революции – политическата с падането на комунизма и дигиталната в началото на този век – доведоха не просто до промени, а и до дълбоки разриви в тези области.

От една страна, предаването и усвояването на знания в областта на музиката или театъра например е скъп, бавен, тромав процес. От другата страна е натискът на скоростта, с която текат промените в културата, във всекидневието. Образованието и подготовката на един пианист или цигулар, на певец или актьор е процес на дълги натрупвания, които тялото му трябва да запомни. Резултатите от това натрупване на знания идват след много време. При това говорим за инвестиции без никакви гаранции. Студентът би трябвало да е готов за това и в същото време да може да търси своето място в една среда, в която са валидни бързите реакции, краткотрайни реализации на проекти...

Как намираме баланса между едно по условие бавно и скъпо образование, като това в областта на изкуствата, което пази натрупаното знание в отделните полета през годините, и гъвкавата, адекватна реакция на интензивните процеси на промяна в обществото? Кое трябва да пренесем в това знание и от кое ще се откажем? Как удържаме едновременно натрупания опит в знанието и утопичната перспектива в развитието на изкуствата, която е нужна по отношение тези процеси на промяна в обществото?

В заключителната статия на разгорялата се дълга дискусия за мястото на университета в обществото и отсъствието му от горещите дебати на немското общество *Die Zeit* от 8.10. 2015 писа: „Университетът не е просто част от обществото, той е сърцето на обществото“. Би било, разбира се, повече от патетично и пресилено да искам това сърце да бие само за изкуствата в България, но тук, в университета, можем да търсим отговорите и решенията на въпросите, пред които е изправено образованието по изкуствата днес. Очевидно държавата ни не търси отговорите, камо ли решенията. Така че тъкмо университетската общност е мястото.

ЮБИЛЕЙ

ЮБИЛЕЙ

Университет, който подготвя лидери

Георги Фотев

В университетската и по-широка интелектуална общност името на проф. Богдан Богданов се свързва естествено с Нов български университет, а когато се каже НБУ, също така естествено идва името на проф. Богдан Богданов. Това е уникална връзка между личност/учен и университет. Знам началото на тази удивителна връзка и съм запознат с нейното жизнено утвърждаване през времето до ден днешен. Нищо не е случайно и не е станало от само себе си. През 1991 г., когато времето беше бурно и радикално, особено в университетите, проф. Богданов, придружен от председателя на комисията по култура във Великото народно събрание, ме посетиха. Той сподели идеята си за създаване на нов университет. Като министър на науката и висшето образование бях изключително впечатлен от дръзката и завладяваща идея. Изразих без никакво колебание своята подкрепа и готовност да подпомагам легализирането от ВНС на Университета. Давах си сметка, че създаването на нов, и то не държавен университет е извънредно трудна задача, и то в страна, в която никога не е имало частен университет. През 30-те години на XX в. е имало един опит в България да се създаде частен университет, но опитът завършва с провал. Независимо от всичко идеята на проф. Богданов отговаряше на жизнената необходимост да се върви смело към истинска реформа във висшето образование, което предстоеше да излезе не само от видимите, но и от невидимите окови на тоталитарно-комунистическия режим. Между моите аргументи за първостепенна важност имаше аргумент на авторитета, признаван от Аристотел, но изключен в Галилеевата наука и в модерната наука изобщо. Дори Хусерл в „Кризата...“ не засяга въпроса. За мен самият авторитетът на проф. Богданов беше силен аргумент. Това е специална тема.